

Statisíce zmizelé v QR kódu

Personál středočeské restaurace nechal hosty platit na kód, který vedl na soukromý účet

Veronika Bělohávková
Sabina Ali

Platby přes QR kódy využívají hosté tuzemských restaurací čím dál častěji. Je to rychlé a jednoduché, stačí fotoaparát v chytrém mobilu „přečíst“ černobílý obrázek kódu a v mobilním bankovním se platební údaje samy načtou.

QR kódy primárně slouží k posílání peněz třeba mezi přáteli, pro restaurace či obchody jde však o vítanou variantu, jak lidem umožnit platit bezhotovostně a zároveň bez platebního terminálu. Ten je totiž stojící peníze.

„I já jsem zaregistroval zvýšené využívání QR kódů i plateb z účtu na účet, zejména v turistických oblastech,“ uvádí Luboš Kaster, zástupce gastronomů v Asociaci malých a středních podniků a živnostníků ČR.

Air Bank uvádí, že QR kódy v současnosti provázejí až 20 procent všech jednorázově zadávaných platebních transakcí, které skrze banku protečou. Narůst zaznamenali také v Komerční bance. Za první pololetí se využívání tohoto způsobu placení zvýšilo téměř o 30 procent. Aktuálně se tak v bance tento typ plateb podílí na všech tuzemských

odchozích bezhotovostních platbách 11,7 procenta.

„Od ledna vidíme postupný nárůst. Dá se říct, že každý klient využije platbu QR kódem v průměru pětkrát za měsíc. Jsou to jak přímé úhrady, tak i vyžádání peněz od jiné osoby. Typicky vyrovnávání účtů mezi známými, dělení plateb a tak podobně,“ tvrdí mluvčí Air Bank Alžběta Honsová.

Kolik peněz přes QR kódy v Česku proteče, je ale pro většinu bank složité zjistit. „Jde o to, že v procesu placení se díky kódu předvyplní formulář s údaji, které by klient normálně zadával ručně. Náš systém ale už nezaznamenává, jestli údaje byly vyplněny načtením z QR kódu, nebo zadány ručně,“ vysvětlil na dotaz MF DNES mluvčí České spořitelny Lukáš Kropík. Podobnou odpověď zaslala i ČSOB nebo Raiffeisenbank.

„Hostům tvrdili, že nefungují platební terminály, čímž postupně odcizili přibližně půl milionu korun. Jen krádeží tržby ze svatební hostiny nám způsobily škodu skoro 80 tisíc,“ popisuje provozní pivovaru Jiří Janeček. Firma prý byla finančně zdravá, náhle ale začaly klesat tržby.

Bývalá provozní restaurace se domluvila podle Janečka se dvěma členy obsluhy. Dostat z nich peníze zpět ale bude komplikované. Tři členové personálu několik mě-

Foto: Shutterstock

20 %

všech jednorázově zadávaných platebních transakcí u Air Bank provázejí QR kódy.

11,7 %

činí podíl plateb přes QR kód na všech tuzemských odchozích bezhotovostních platbách v Komerční bance.

síců krátili tržby tím, že místo firemního platebního terminálu nabízeli hostům QR platbu a přes kód si peníze poslali na soukromý účet. „Hostům tvrdili, že nefungují platební terminály, čímž postupně odcizili přibližně půl milionu korun. Jen krádeží tržby ze svatební hostiny nám způsobily škodu skoro 80 tisíc,“ popisuje provozní pivovaru Jiří Janeček. Firma prý byla finančně zdravá, náhle ale začaly klesat tržby.

Bývalá provozní restaurace se domluvila podle Janečka se dvěma členy obsluhy. Dostat z nich peníze zpět ale bude komplikované.

„Ozývají se nám hosté, že nám pošlou finanční dary, ovšem to odmítáme. Pokud nám chce někdo pomoci, může si koupit dárkový poukaz a přijít jej za dva měsíce utratit. Jinak žádné dary nechceme,“ říká Janeček.

Zákazník nic nepozná

Platby přes QR kód se dělí do dvou kategorií. V případě objednávek od stolu s možností zaplacení žádné zneužití ze strany personálu nehrozí. Kódy bývají připevněné na jednotlivé stoly a jsou součástí digitálního systému.

Druhou kategorií jsou QR kódy generované na místě, třeba v mobil-

ním bankovníctví. Nepoctivému zaměstnanci se tak může naskytout možnost, že peníze místo na účet restaurace odešle na vlastní konto.

Luboš Kaster upozorňuje, že v případě druhé kategorie hrozí vysoké riziko zneužití. Zaměstnanci totiž stačí zaměnit QR kód účtu restaurace za svůj vlastní. Kaster nicméně věří, že se časem podaří tento problém vyřešit.

„V případech, kdy si zaměstnanec nechá poslat peníze na svůj účet, se na to díky chytrému systému a pokladně od Objednáme přijde v téměř sto procentech případů během večerního počítání tržby,“ popisuje Adam Růžička, generální ředitel společnosti Objednáme, která restauracím dodává digitální objednávkový systém.

„Pokud ovšem systém restaurace nemá a platby večer nekontroluje, je velmi pravděpodobné, že někdo tuto možnost bude zneužívat. Pro zákazníka to vypadá důvěryhodně, takže nemá důvod nic nahlašovat,“ říká Růžička.

Společnost Objednáme si k tématu provedla průzkum, z něhož vyplynulo, že majitelé restaurací by bezkontaktní terminály sice uvítali, ale nechtějí odvádět procenta z plateb třetí straně. Proto volí platbu přes QR kód.

„Druhá nejčastější odpověď pak byla, že platby přes QR kód zákazníkům nabízejí, pokud u sebe nemají hotovost,“ dodává Růžička.

Kódy využívají hlavně malé podniky, které platí vyšší poplatky poskytovatelům terminálů než velké provozny. Řádově jde o jednotky procent na rozdíl od desetin procenta u velkých. Poplatky se totiž stanovují mimo jiné podle obrátu - čím vyšší obrát podnik má, tím méně platí. K tomu je třeba přičíst fixní poplatek za zapůjčení terminálu, který se zpravidla pohybuje v řádu stovek korun měsíčně.

Například v případě platebního systému Dotykačka se poplatek pohybuje dle jejího vyjádření nejčastěji od 0,6 procenta po procento z každé platby. Finální poplatek se ovšem odvíjí od výše tržeb.

Nabízí se rovněž otázka, zda nemůže platba přes QR kód pomoci s obcházením daňové povinnosti. „Z účetního pohledu není žádný rozdíl mezi QR platbou a platbou přes platební terminál, protože je restaurace v obou případech eviduje ve svém účetnictví,“ vysvětluje Jana Jáčová, majitelka účetní kanceláře UOL.

Redakce MF DNES se s možností zaplatit QR kódem místo platební karty setkala například v nepomucké kavárně Zelenohorská pošta, stánku s nápoji v pražských Holešovicích nebo na hřišti SK Slavia Praha Padel.